

УДК 336.273.3(477):330.34

Койло В. В.Навчально-науковий інститут бізнес-технологій
Української академії банківської справи Сумського державного університету**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО КРЕДИТУ
НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ**

У статті досліджено сучасний стан співпраці України та міжнародних фінансових організацій. Розкрито основні тенденції обслуговування зовнішнього державного боргу. Здійснено оцінку впливу зовнішніх кредитів на економіку країни шляхом побудови багатофакторної лінійної регресії. Виявлено ключові проблеми та загрози співпраці України з цими організаціями, запропоновано заходи вдосконалення подальших відносин із фінансовими інститутами.

Ключові слова: зовнішній державний борг (ЗДБ), фінансові ресурси, міжнародні фінансові організації (МФО), облігації зовнішньої державної позики (ОЗДП), лінійна модель множинної регресії.

Постановка проблеми. Сьогодні міжнародні фінансові організації (МФО) поступово посилюють свій вплив на країни всього світу, не винятком є й Україна. З 1994 р. наша держава знаходиться в активній співпраці з міжнародними інститутами у сфері кредитування. Економічна ситуація, яка склалася протягом останніх років, змушує Україну все частіше звертатися за фінансовою підтримкою до іноземних кредиторів, проте неоднозначність впливу наданих кредитів на економіку викликає дискусії щодо необхідності поглиблення подальшої співпраці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема співробітництва України у сфері міжнародних кредитних відносин із МФО постійно залишається у центрі уваги та є найбільш дискусійним питанням, адже постійно обговорюється широким колом дослідників, політиків та вчених. Серед іноземних науковців, які висвітлюють цю проблему, слід визначити Л. Бальцеровича, К. Джарвіса, Т. Кілліка, Дж. Леандро, Т. Мірова, С. Чакарбарті та ін. Також проблеми, перспективи розвитку та діяльність МФО знайшли своє відображення в працях багатьох українських дослідників, серед яких – Л. Бережна [1], О. Іваницька [2], О. Кваша [3], С. Мицюк [4], О. Рожко [8] та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Україна має вже досить великий досвід співпраці з МФО. Раніше дослідниками розглядалися лише питання економічної суті між-

народного кредиту, проте останнім часом виникла гостра необхідність оцінити саме взаємозв'язок траншів та їх вплив на економічний розвиток України, ефективність використання цих коштів, а також доцільність отримання наступної порції іноземних ресурсів.

Мета статті полягає в оцінці сучасного стану та впливу взаємовідносин України з міжнародними фінансовими організаціями на економічний розвиток країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансове співробітництво з фінансовими інституціями у сфері міжнародного кредитування є досить дієвим інструментом впливу на економіку. Надані ресурси використовують як фінансове забезпечення для реалізації різноманітних програм, на фінансування дефіциту, підтримку стабільності національної валюти та ін. Головною проблемою таких взаємовідносин є нарощення зовнішнього державного боргу України (рис. 1).

Дані рис. 1 свідчать, що після фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр. обсяг зовнішнього державного боргу стрімко почав зростати, а найбільш максимальне його значення можна побачити саме в останньому році аналізованого періоду (36 млрд. грн.)

Роль міжнародних фінансових інститутів із кожним роком стає все помітнішою: досить суттєву частку боргу України займає саме заборгованість України перед МФО – 38% у 2016 р. Іншим борго-

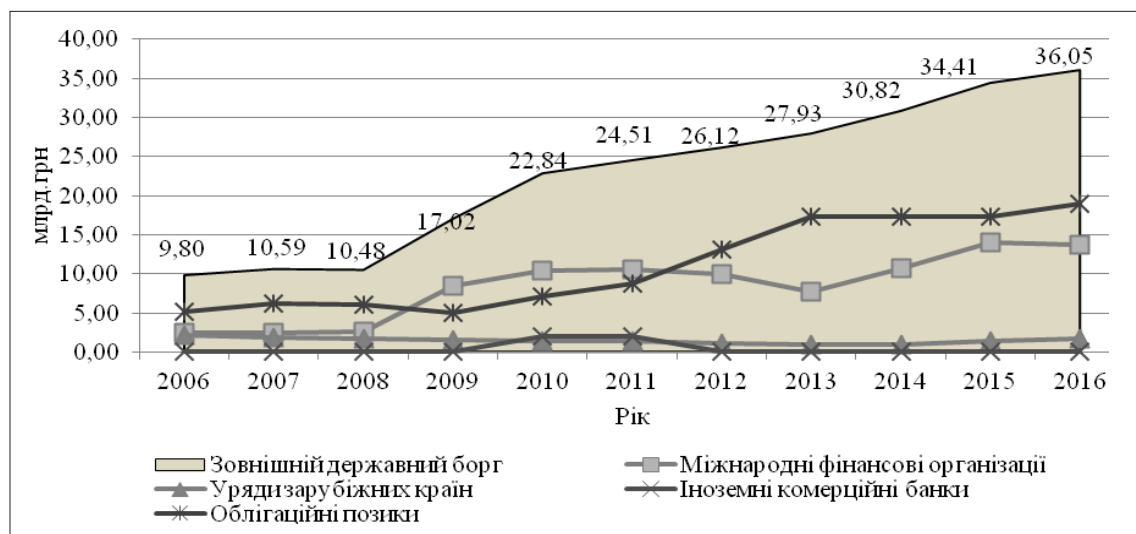

Рис. 1. Динаміка зовнішнього державного боргу України за основними джерелами кредитування протягом 2006–2016 рр.

Джерело: складено за [6]

вим тягарем залишаються кредити перед урядами країн та іноземними комерційними банками.

Слід відзначити, що саме з появою власної грошової одиниці для України стали доступними нові джерела кредитування. Таким чином, країна почала випускати облігації зовнішньої державної позики (ОЗДП). Указом Президента України від 10 липня 1998 р. було затверджено Положення про порядок випуску та обігу облігацій зовнішніх державних позик України. Досліджуючи динаміку облігаційних позик, можна помітити той факт, що протягом останніх років уряд усе активніше вдається до емісії даних цінних паперів.

Варто акцентувати особливу увагу на кредитах МФО. З одного боку, така активність сприяє розвитку ринкових відносин, стабілізації та економічному прогресу, проте раніше невиконана заборгованість, жорсткі умови надання нових кредитів, зовнішні фактори впливу постійно несуть загрозу економіці країни та навіть можливість дефолту.

Відповідно до Закону України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій», який було прийнято 3 червня 1992 р., Україна стала членом цих організацій [6].

Проведений аналіз структури заборгованості за позиками, одержаними від МФО за 2016 р., дає можливість стверджувати, що МВФ має найпомітніший вплив на економіку країни (табл. 1).

З табл. 1 видно, що кредити Міжнародного валютного фонду та Міжнародного банку реконструкції та розвитку разом становлять 75% усього обсягу ресурсів, наданих міжнародними фінансовими інститутами в 2016 р.

МВФ залишається найбільшим кредитором України з перших років співпраці (1994 р. здійснено перший транш). Про це також свідчать дані рис. 2, де у схематичному вигляді наведена структура заборгованості України перед МФО.

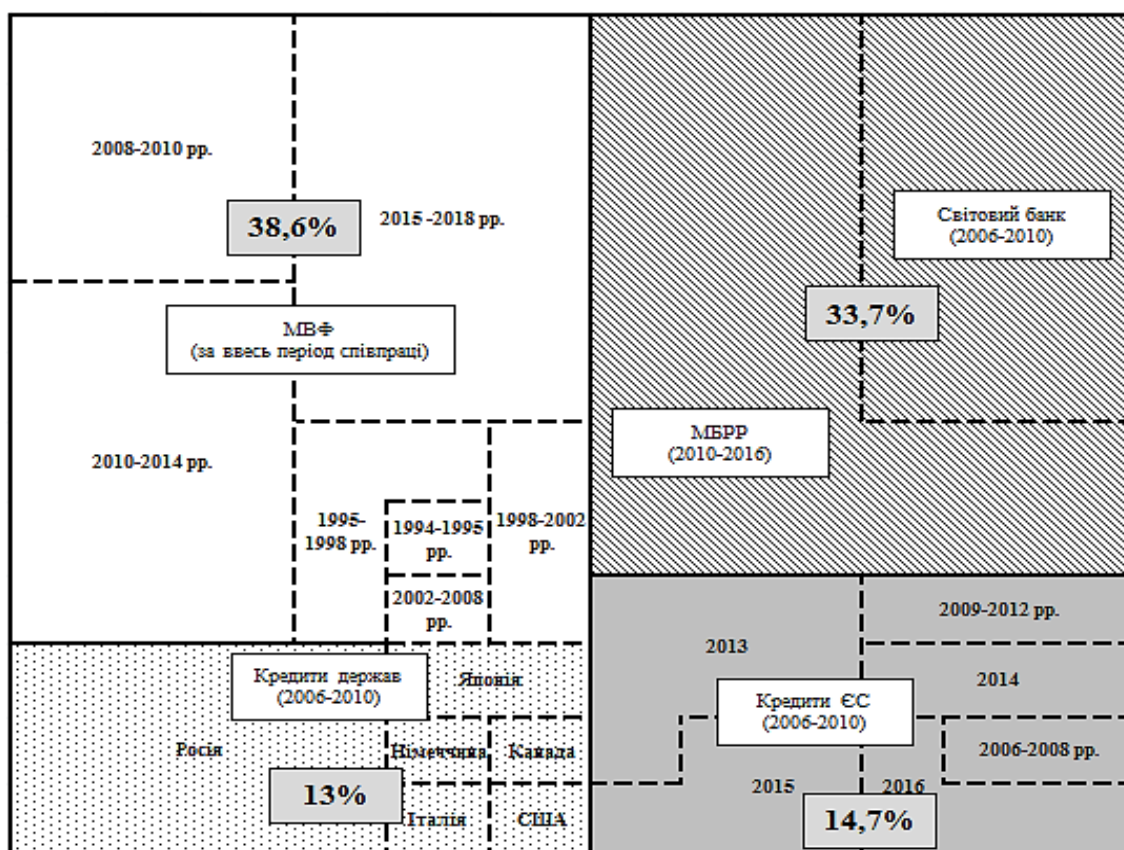

Рис. 2. Структура заборгованості за позиками, одержаними від МФО протягом 2006–2016 рр., та транші МВФ від початку співпраці (1994–2016 рр.)

Джерело: складено за [5; 6]

Таблиця 1

Структура кредиторської заборгованості України перед МФО, 2016 р.

Міжнародна фінансова організація	млн. дол. США	млн. грн.	%
Європейське Співтовариство	2 310,11	62 813,95	16,89
Європейський банк реконструкції та розвитку	591,00	16 069,86	4,32
Європейський інвестиційний банк	534,09	14 522,38	3,91
Міжнародний банк реконструкції та розвитку	5 055,39	137 460,51	36,97
Міжнародний валютний фонд	5 182,25	140 909,85	37,89
Фонд чистих технологій (МБРР)	2,49	67,57	0,02
Усього	13 675,34	371 844,13	100

Як видно з рис. 2, на першому місці за обсягами наданих кредитних ресурсів Україні – МВФ. Загальний обсяг залучених за роки незалежності кредитів – 29,5 млрд. дол. Україна постійно підписує різноманітні програми співпраці з цим фондом, проте вимоги все далі стають жорсткішими, а взяті на себе зобов'язання щодо проведення реформ жодного разу повністю не були виконаними урядом. Співпраця України з МВФ розпочалася у 1994 р. за такими програмами кредитування, як STF, Stand-by та EFF (механізм розширеного фінансування). Необхідно зазначити, що основна частина коштів була спрямована на фінансування дефіцитів платіжного та торговельного балансів, а також на формування валютних резервів. Причому, як правило, через постійні політичні та економічні кризи співпраця з Фондом постійно заморожувалася, тому сума одержаних коштів відрізнялася від суми затвердженої.

Помітне місце серед головних кредиторів України займає Європейський Союз. Разом із кредитами ЄІВ та Євроатому, за даними представництва ЄС в Україні, за роки незалежності сума наданої кредитної та грантової допомоги становить більше 12 млрд. євро.

Варто зазначити, що в загальному обсязі залучених ресурсів від МФО високу питому вагу становлять кредити Світового банку (Міжнародного банку реконструкції та розвитку). Так, за даними Міністерства фінансів, із моменту набуття Україною незалежності сума наданих позик становить 11,9 млрд. дол.

Обслуговування зовнішнього державного боргу є однією з основних характеристик оцінки впливу зовнішніх кредитів на економіку країни. Представимо динаміку платежів та видатків за зовнішнім державним боргом за останні 11 років у вигляді табл. 2.

Протягом даного періоду спостерігається значне переважання суми зовнішніх державних запозичень над сумою погашення зовнішнього державного боргу. Загальні платежі з погашення державного боргу включають у себе 21,89% платежів за ВДБ та 78,11%, – за зовнішнім боргом. У 2016 р. обсяг видатків на обслуговування боргу становив 33,2 млрд. дол., причому слід звернути увагу на той факт, що платежі з погашення раніше позичених коштів становили лише 9 млрд. грн. Також варто відзначити постійну зростаючу тенденцію у сфері залучення нових зовнішніх державних запозичень: у 2016 р. вони становили 36 млрд. грн.

Така активна співпраця України з МФО має досить суперечливий характер. У сучасній системі міжнародних відносин кредити міжнародних фінансових інститутів, за умови їх ефективного використання, є важливим ресурсом забезпечення та реалізації пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку країни, першочергових проєктів, а також є інструментом забезпечення міжнародної інтеграції. Попри наведені позитивні аргументи, слід згадати й про загрозові елементи

такої співпраці. Наприклад, постійне залучення ресурсів від іноземних кредиторів призводить до нагромадження зовнішнього державного боргу, таким чином країна втягується в боргову яму та ускладнюється її економічна ситуація.

Гроші МВФ, безумовно, сприяють розвитку міжнародної торгівлі, допомагають уникнути дестабілізуючої ситуації, вирівнюють платіжний та бюджетний баланси. Проте використання коштів лише на фінансування поточних проблем не забезпечить економічного зростання, та без проведення програм економічних перетворень фінансова підтримка буде перетворюватися в подальшому лише в новий додатковий тягар.

Досліджуючи партнерство України з МБРР варто відзначити, що кредитна політика цієї організації спрямована на стимулювання розвитку приватного сектору в країнах-членах. Якщо розглянути програму, розраховану на 2012–2016 рр., то допомогу МБРР було сконцентровано на: сприяння транспорту і торгівлі; енергоефективність та енергетичну безпеку; комунальні послуги та урядування; охорону здоров'я; розвиток приватного сектора та доступ до фінансування.

Щодо співпраці з європейськими інститутами, то ЄБРР та ЄІВ посідають провідне місце серед міжнародних фінансових організацій, з якими Україна тісно економічно-інвестиційно співпрацює. ЄБРР працює лише на комерційних засадах, на відміну від МВФ надає тільки цільові кредити під конкретні проєкти приватним і державним структурам на потреби розвитку економіки. Нині на стадії реалізації знаходяться лише три проєкти ЄБРР та ЄІВ загальною вартістю 2 111 млн. дол. США: «Оновлення рухомого складу на залізницях України» (ЄБРР), «Впровадження швидкісного руху пасажирських поїздів на залізницях України» (ЄБРР) та проєкт «Бескидський залізничний тунель (будівництво Бескидського тунелю)» (ЄІВ) та «Покращення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг на підходах до м. Києва» (ЄБРР, ЄІВ).

Для того щоб аналітично оцінити та виявити вплив кредитних ресурсів МФО на економіку країни, варто провести дослідження та побудувати модель зв'язку між обсягами залучених кредитів від міжнародних фінансових організацій (x_1) та офіційними резервними активами Національного банку України (x_2), офіційним курсом гривні до долара США (x_3), станом (профіцит/дефіцит) державного бюджету України (x_4).

Досліджуючи динаміку наведених вище показників, можна побачити, що середній темп зростання обсягів міжнародного кредитування в 2009 р. значно перевищував динаміку всіх інших років (рис. 3–5).

Слід зазначити, що в післякризовий період ця динаміка була відносно корельованою із середніми темпами зростання обсягів міжнародних резервів та курсу валюти, що не можна сказати про дефіцит бюджету (цей показник постійно коливався

Таблиця 2

Динаміка державних виплат на погашення, видатки на обслуговування ЗДБ, млрд. грн.

Показник	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Платежі з погашення зовнішнього державного боргу	5,7	4,1	2,4	13,4	7	13,5	30,1	38	52,8	325,4	9
Видатки на обслуговування зовнішнього державного боргу	2,2	2,6	2,9	4,4	4,7	7,6	-	10,5	16,3	26,7	33,2
Нові зовнішні державні запозичення	9,8	10,6	10,5	17,0	22,8	24,5	26,1	27,9	30,8	34,4	36,0

Джерело: складено за [6]

та значно відрізнявся від темпів росту зовнішніх кредитів МФО), причому в останньому році, коли обсяги міжнародного кредитування впали на 3% порівняно з 2015 роком, дефіцит бюджету країни збільшився на 39%. Такі результати свідчать, що не всі показники мають однаковий вплив на обсяги кредитних ресурсів, залучених від МФО, а тому дане дослідження потребує більш детального розгляду та застосування економіко-математичних методів обчислення.

Побудуємо лінійну модель множинної регресії. Для знаходження параметрів лінійного рівняння множинної регресії $y = a + b \cdot x_1 + c \cdot x_2 + d \cdot x_3$ слід звернутися до методу найменших квадратів. У результаті обчислень були отримані такі значення невідомих параметрів рівняння: $a = -1512,67$; $b = 0,06$; $c = 5,57$; $d = -0,70$.

Одержали таке рівняння множинної регресії:

$$y = -1512,67 + 0,06 \cdot x_1 + 5,57 \cdot x_2 - 0,70 \cdot x_3 \quad (1)$$

Для того щоб перевірити модель на адекватність, необхідно користатися пакетом «Аналіз даних» за допомогою засобів MS Excel. Отримані результати наведено в табл. 3.

Таким чином:

1) між чинниками, які досліджувалися в моделі, та обсягами міжнародного кредитування існує досить міцний зв'язок ($R_{xy} = 0,89$);

2) коефіцієнт детермінації свідчить, що 79% зміни обсягу міжнародних запозичень залежить від факторів, які включені до моделі, а 21% – це вплив інших чинників, що на разі не досліджувалися, наприклад обсяг ВВП, інфляційні очікування, сальдо платіжного балансу тощо;

3) оцінку надійності рівняння регресії у цілому і показника тісноти зв'язку (R^2) дає F-критерій Фішера. Одержали, що фактичне значення критерію більше, ніж табличне ($8,92 > 4,26$), тобто вірогідність випадково одержати таке значення

F-критерія не перевищує допустимий рівень значущості 5%. Отже, набуте значення не випадкове, воно сформувалося під впливом істотних чинників, тобто підтверджується статистична значущість та адекватність всього рівняння та показника тісноти зв'язку (R^2);

4) знайдене значення критерія Пірсона (χ^2) порівняємо з табличним значенням $\chi^2_{\text{таб}} = 7,82$, коли маємо $\frac{1}{2} \cdot m \cdot (m-1) =$ трьох ступенів свободи та за рівня значущості $\alpha = 0,05$. Оскільки $4,84 < 7,82$, то в масиві незалежних змінних (офіційні резервні активи НБУ (x_1), офіційний курс гривні до долара США (x_2), стан (профіцит/дефіцит) державного бюджету України (x_3)) не існує мультиколінеарності, що дає змогу говорити про зв'язок кожного показника з результативною ознакою (обсягами міжнародного кредитування (y)). Можна зробити коректні висновки, що побудована нами багатofакторна економіметрична модель говорить про наявність між незалежними змінними функціонального взаємозв'язку;

5) попарні коефіцієнти кореляції вказують, що найбільший зв'язок ($r_{x_2y} = 0,71$) існує між обсягом міжнародних кредитів та офіційним курсом гривні до долара США. Значення коефіцієнта парної кореляції показує: чим слабкішою є гривня на валютному ринку, тим дорожчими стають міжнародні кредити і тим меншими будуть їх обсяги.

Зв'язок між обсягами залучених зовнішніх ресурсів від МФО та золотовалютними резервами за цією моделлю вийшов зі знаком мінус ($r_{x_1y} = -0,45$). Відомо, що дані резерви використовуються як резерв коштів для міжнародних роз-

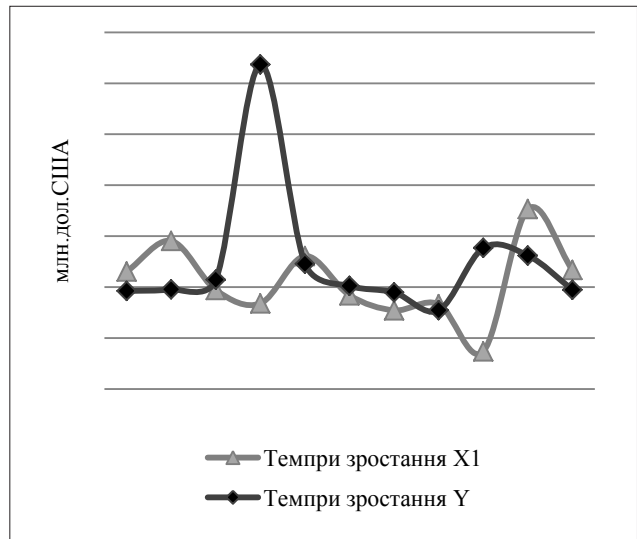

Рис. 3. Порівняльна характеристика темпів зростання обсягів міжнародного кредитування (y) та міжнародних резервів (x_1)

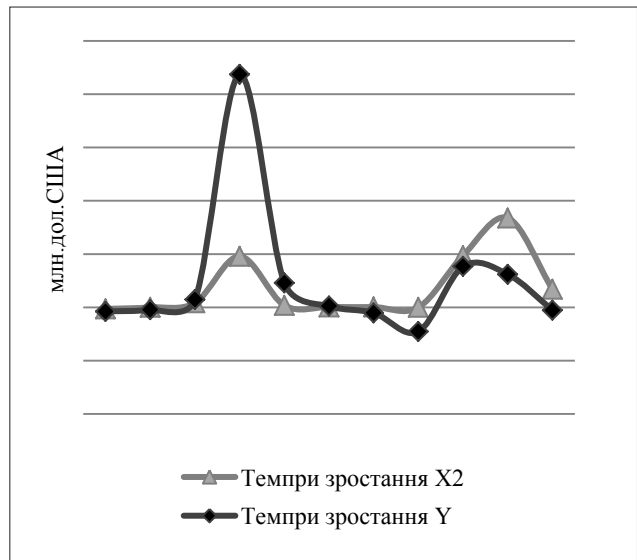

Рис. 4. Вплив зміни курсу гривні до дол. США (x_2) на темп зростання обсягів міжнародного кредитування (y)

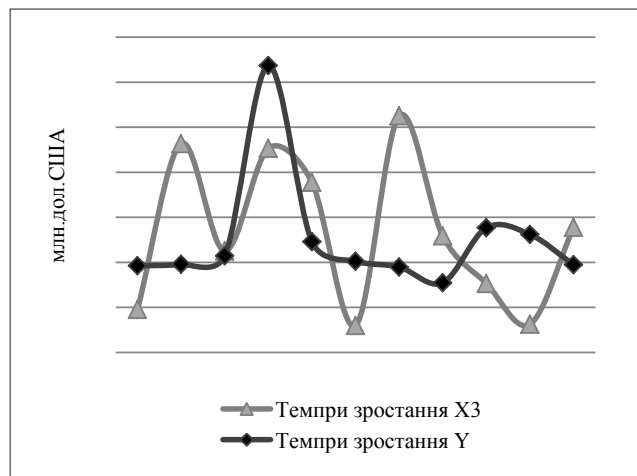

Рис. 5. Порівняльна характеристика темпів зростання обсягів міжнародного кредитування (y) та дефіциту бюджету (x_3)

Таблиця 3

Дослідження зв'язку між обсягами залучених кредитів від міжнародних фінансових організацій (у) та офіційними резервними активами НБУ (x_1), офіційним курсом гривні до долара США (x_2), станом (профіцит/дефіцит) державного бюджету України (x_3)

Характеристика моделі	Значення	Характеристика моделі	Значення
Коефіцієнт множинної кореляції (R^2)	0,89	Парний коефіцієнт кореляції (r_{yx1})	-0,45
Коефіцієнт детермінації (R)	0,79	Парний коефіцієнт кореляції (r_{yx2})	0,71
F-критерій розрахунковий (F)	8,92	Парний коефіцієнт кореляції (r_{yx3})	-0,30
F-критерій табличний ($F_{таб}$)	4,26	Коефіцієнт еластичності \mathcal{E}_1	0,17
Критерій Пірсона розрахунковий (χ^2)	4,84	Коефіцієнт еластичності \mathcal{E}_2	0,68
Критерій Пірсона табличний ($\chi^2_{таб}$)	7,82	Коефіцієнт еластичності \mathcal{E}_3	0,33

рахунків, служать базою для визначення валютних курсів та інструментом валютних інтервенцій для впливу на курси валют, тому на виконання зазначених функцій та збільшення розмірів золотовалютних резервів органам грошово-кредитного регулювання доводиться шукати можливості залучення іноземної валюти через позики на зовнішніх світових ринках.

Поряд із цим, зв'язок між обсягом міжнародних запозичень та дефіцитом Державного бюджету України ($r_{xzy} = -0,30$) є оберненим і свідчить про збільшення кредитів для покриття витрат в умовах зростання дефіциту бюджету;

6) порівнювати вплив чинників на результат можна також за допомогою середніх коефіцієнтів еластичності: зростання обсягів золотовалютних резервів НБУ на 1% призведе до збільшення обсягу позик на світових ринках на 0,17%; знецінення гривні на 1% спричинить зростання обсягу міжнародних кредитів на 0,68%; збільшення дефіциту державного бюджету України на 1% призведе до зростання обсягу зовнішніх запозичень на 0,33%.

Отримані результати свідчать, що в подальшому Україна має продовжувати співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями в галузі кредитування, адже у цілому українська еко-

номіка матиме позитивні наслідки від зростання обсягу залучених ресурсів. Проте для підвищення ефективності використання іноземних кредитів необхідно вдосконалити організацію залучення й погашення позик, а також поступово відмовитися від даних ресурсів на покриття дефіциту бюджету.

Висновки. Таким чином, проведено дослідження дає змогу стверджувати, що роль МФО в економіці країни не можна недооцінювати. Протягом останніх років відбулася помітна активізація зовнішніх запозичень, які надійшли в Україну. Слід відзначити, що дана тенденція зумовлена впливом виключно ринкових факторів, оскільки залучення іноземних кредитів відбувається на досить тривалий термін та порівняно з внутрішніми ресурсами вони є дешевшими.

Попри позитивні аспекти такої співпраці існує низка загроз, які потрібно заздалегідь оцінити, спрогнозувати та впровадити превентивні заходи. Достовірно спрогнозувати економічну ситуацію на міжнародному ринку та оцінити вплив усіх факторів майже неможливо. Нині Україні варто зосередити увагу на внутрішніх резервах зростання, а саме на внутрішньому ринку й національному виробництві, для розбудови яких варто завчасно передбачити фінансові механізми їх стимулювання.

Список використаних джерел:

1. Бережна Л.В. Моделювання впливу міжнародного кредитування на економічний стан України / Л.В. Бережна, О.І. Снитюк // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Економічні науки. – 2012. – № 32(2). – С. 16–20.
2. Іваницька О.М. Вплив траншів МВФ на економіку України / О.М. Іваницька, Г.Ю. Невгад, І.М. Балкова // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія «Економіка, право, політологія, туризм». – 2014. – № 4. – С. 14–17.
3. Кваша О.С. Тенденції співробітництва України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями: сучасний стан та перспективи розширення / О.С. Кваша // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016. – № 7 – С. 157–162.
4. Мицюк С. Сучасний стан та перспективи співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями / С. Мицюк, В. Мегей // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2015. – № 12. – С. 31–38.
5. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org>.
6. Офіційний сайт Міністерства фінансів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/news/view/statystichni-materialy>.
7. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
8. Рожко О.Д. Вплив міжнародних фінансових організацій на глобалізаційні процеси та ефективність використання їх кредитних ресурсів в Україні / О.Д. Рожко, Р.В. Рак // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2008. – № 102. – С. 44–47.

Койло В. В.

Учебно-научний інститут бізнес-технологій УАБС СумГУ

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ВЛИЯНИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО КРЕДИТА НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ УКРАИНЫ

Резюме

В статье исследовано современное состояние сотрудничества Украины и международных финансовых организаций. Раскрыты основные тенденции обслуживания внешнего государственного долга. Осуществлена оценка влияния внешних кредитов на экономику страны путем построения многофакторной линейной регрессии. Выявлены ключевые проблемы и угрозы сотрудничества Украины с данными организациями, предложены меры усовершенствования дальнейших отношений с финансовыми институтами.

Ключевые слова: внешний государственный долг (ВГД), финансовые ресурсы, международные финансовые организации (МФО), облигации внешнего государственного займа (ОВГЗ), линейная модель множественной регрессии.

Koilo V. V.

Academic and Research Institute of Business Technologies "Ukrainian Academy of Banking",
Sumy State University

THE CURRENT SITUATION AND THE INFLUENCE OF INTERNATIONAL CREDIT ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

Summary

In this article, the current situation of cooperation between Ukraine and the international financial organizations is investigated. The main tendencies of servicing the external government debt are revealed. An estimation of the influence of external credit on the economy of the country is made by constructing multiple linear regression. The key problems and threats of cooperation of Ukraine with these organizations are revealed, measures of improvement of further relations with IFI are offered.

Keywords: external government debt (EGD), financial resources, international financial institutions (MFIs), external government bonds (EPB), multiple regression linear model.

УДК 336.71

Скірка А. С.

Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ НЕПЛАТОСПРОМОЖНИХ БАНКІВ

Визначено проблему великого розміру морального ризику з боку власників банків. Зазначено проблему корпоративної соціальної відповідальності. Проаналізовано законодавче підґрунтя щодо розслідування протиправних діянь із боку працівників банків. Здійснено аналіз кримінальної та адміністративної відповідальності за порушення банківського законодавства. Оцінено роботу Фонду гарантування вкладів щодо притягнення до відповідальності за доведення до неплатоспроможності пов'язаних із банком осіб.
Ключові слова: відповідальність, власник, кримінал, банк, гарантування.

Постановка проблеми. Вітчизняна система гарантування вкладів відіграє важливу роль у функціонуванні банківської системи. Крім інших функцій та завдань вона виступає одним з основних елементів захисту інтересів вкладників. Банківська система України сьогодні є найбільш схильною до ведення ризикової діяльності, втрати клієнтської бази, як наслідок, неспроможності виконання взятих на себе зобов'язань перед своїми кредиторами. Через ці факти можливого розвитку подій, наявність дієвої системи гарантування вкладів (далі – СГВ) повинна зміцнити надійність грошових коштів та проводити роботу щодо притягнення до відповідальності власників неплатоспроможних банків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню системи гарантування банківських вкладів присвячено праці багатьох українських та зарубіжних учених, таких як В. Огієнко, Т. Смовженко, І. Серветник, В. Пашнева, М. Адамчук, К. Молодіко, О. Турбанова, Г. Ходачник та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз проблем роботи вітчизняної СГВ потребує подальшого дослідження, особливо щодо притягнення до відповідальності за доведення до неплатоспроможності пов'язаних із банком осіб.

Мета статті полягає у розширеному аналізі банківського морального ризику та рівня корпоративної соціальної відповідальності (далі – КСВ) працівників вітчизняних банків; дослідженні проблем Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд, ФГВФО) щодо розслідування протиправних діянь та відповідальності власників і працівників неплатоспроможних банків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Звернемо увагу, що у вітчизняній банківській системі, крім інших проблемних аспектів, існує проблема надмірного морального ризику з боку банківської установи та її власників. Звичайно, що принцип бізнесової (або будь-якої) діяльності міститься у простій формулі: higher risk = higher